

Havfrúgvín 90 ár

Landskendi havsvimjarin í Vestmanna, Maria Hummeland á Heygum, vanligarópt Mia, fer um níti ára hvarvið í vikuskiftinum. Rættari sunnudagin. Hon var borin í heim hin 10. august 1924. Yngsta dóttir teirra, Haldan Haldansen úr Vestmanna og Mariu H. Haldansen, fødd Hummeland, ið var slektað úr Stavanger í Noreg. Í Sálmunum fáa vit at vita, at: "Sjúti ár er æviskeið vart, og um mikil er megin áttati ár, og teirra dýrd er bert sít og møði, tí tíðin renn-ur, og vit fljúgva avstað." Onkursvegna tykist Mia vera ein andsøgn til hesa bílisku proklamatióinina, tí tað kennist sum bitur tíð og aldur ikki á henni, nú hon er farin 10 ár um vanligan kempualdur. Hóast dramatisku byrjanina í lívinum, mamman doyði tá hon bert var 10 dagar gomul, so hevur hon umframt íbornu sjálvsmeigina, likamliga og sálarliga, gjørt tey røttu valini, ið hava flutt hana fram ígjøgnum tíðina sum eitt at kalla tíðarleyst fenomen.

Vit eiga ikki nógva fjølskyldu í Vestmanna, hon er so langt burturi í slektini, at kennskapurin hevur verið lítil. Kortini visti eg, at langomma mín í Heiðunum, Kristina, slektað av Oyrareingjum, og kona mikla framtaksmannin Ólav bónda á Heygum, ið bar sama navnið, Kristina, vóru systkinabørn. Annars kendi man bara so hissini javnaldrarar í hesi bygðini, frá hondbóltsdystum á Kongsteigum, á gamla vøllinum omanfyri skúlan, og øvut á vøllinum í Heimistovubønum omanfyri skúlan á Glyvrum. Um hesa tíðina fyri 42 árum síðani hendi so tað, at eg á fyrsta sinni umframt mangar aðrar ungdómar úr øllum Føroyum hitti ein vestmenning í túninum í Hoydølum, har bráðpannan í gymnasialari kenslu var og er. Bjørn á Heygum var komin alla ta longu leiðina í Hoydalar á prutli, eg á sama hátt innan av Skálafjørðinum við mjólk-arbátinum, og soleiðis flættaðust okkara lív saman í ein lívslangan venskap, har vit at kalla hava verið sum húsfólk hjá hvørjum øðrum. Eitt hálvt ár í ófrælsinum á Kostdeildini var ikki okkara koppur av te, og haðani fluttu vit oman í nakrar kjallaraklivar undir Varða, har vit seinri komu at búgva í tí sum mest av øllum líktist einum kollektivi, saman við

floksfeløgnum Ásmundi Guðjónssyni og Sámali Ravnsfjall.

Soleiðis kom eg at kenna havfrúnna úr Vestmanna - Miu. Haldi meg ikki gera ov nógv av, tá eg sigi, at eisini vit bæði við tíðini gjørdust vinfólk, og tað hevur altíð verið fragd og sálarkveiking at hitt hesa óvanliga fryntaðu úr Stavanger í Noreg. Í Sálmunum fáa vit at vita, at: "Sjúti ár er æviskeið vart, og um mikil er megin áttati ár, og teirra dýrd er bert sít og møði, tí tíðin renn-ur, og vit fljúgva avstað." Onkursvegna tykist Mia vera ein andsøgn til hesa bílisku proklamatióinina, tí tað kennist sum bitur tíð og aldur ikki á henni, nú hon er farin 10 ár um vanligan kempualdur. Hóast dramatisku byrjanina í lívinum, mamman doyði tá hon bert var 10 dagar gomul, so hevur hon umframt íbornu sjálvsmeigina, likamliga og sálarliga, gjørt tey røttu valini, ið hava flutt hana fram ígjøgnum tíðina sum eitt at kalla tíðarleyst fenomen.

Hóast skakandi lívsbyrjanina sum móðurloysingur eftir tiggju sólarringar, vann hon seg væl fram. Seinra kona abba hennara, Marin Elisabeth Hummeland, inni á Fitjum í Vestmanna, tók hana til fosturs. Morbróðurin Gunnar Hummeland var eisini í húsinum, og sigast kann sostatt, at hon vaks upp inni á Fitjum.

Eftir skúlagongdina í heimbygðini, sum tá í tíðini var vanligi fólkaskúlin, tókst hon við ymisk fyrifallandi arbeiði. Eitt nú ansaði hon børnum, var í fiskaarbeiði og eisini var hon ekspeditrica í handli. Sum tannáringur, undir seinru heimsstyrjöldini, fer hon til Tórshavnar á húsarhaldsskúla. Fastir mín Jenny, sum var gift við Chr. Eli Lamhauge og mostir mín Petra, gift við gamla útvarpsstjóranum Niels Juel Arge, gingu á hesum sama skeiði, soleiðis komu tær eisini at berast við hvørja aðra, komnar úr hvør sínum heraðshorni í Føroyum. Tað sum eftir var av stríðsárunum var hon arbeiðsgenta – í húsi, sum tað eisini róptist - hjá kenda apotekar- anum Juul.

Eftir kríggið vendir hon heimaftur, og somikið hevði hon sokið í seg av royndum hesi árinu í hovuðsstaðnum, og so dygt var viðfarið, at hon átók sær at standa fyri Klædnabúðini, krambúðini hjá Jóhan Jacobsen, tann seinri so kendi útgerðar- maðurin á fyrsta hekkutogaranum í Føroyum, Kap Farvel. Hon gavst í hesum starvi í 1953, árið, sum í allar mátar gerst eitt markamót í lívi hennara. Hon hevði hitt og lagt ástir saman við bygðarmannin Brynjolf á Heygum. Sonur Ólav bónda. Brynjolfur var ikki hvør sum helst, originalur í hini mest positivu merkingini, ein karismatisk persónligheit, sum vestmenningar tíðum

taka til, tí hann var stórskemntari, sjónleikari av Guðs góðu náði, og dugdi sum ongin at vinkla sínar dagsaktuella viðmerkingar á ein slíkan hátt, at tær bitu seg fastar hjá honum, sum sat undir. Tað sæst aftur í kálvføðingini, eitt nú skal Katrin Thomassen hava sagt, at Bjørn var tann næmingurin av øllum, hon hevði frálært, sum hevði tað skilvísastu søgufatanina. Vestmenningar siga, at stundum fekk Mia ikki døgverðapottin

á køksborðið, tí at Brynjolfur brúkti bestikk og borðiskar til tað at sjónliggera fyri soninum, hvussu herliðini stóðu andvegis hvørjum øðrum á hermótunum undir seg fastar hjá honum, sum sat undir. Tað sæst aftur í kálvføðingini, eitt nú skal Katrin Thomassen hava sagt, at Bjørn var tann næmingurin av øllum, hon hevði frálært, sum hevði tað skilvísastu søgufatanina. Vestmenningar siga, at stundum fekk Mia ikki døgverðapottin

á køksborðið, tí at Brynjolfur brúkti bestikk og borðiskar til tað at sjónliggera fyri soninum, hvussu herliðini stóðu andvegis hvørjum øðrum á hermótunum undir seg fastar hjá honum, sum sat undir. Tað sæst aftur í kálvføðingini, eitt nú skal Katrin Thomassen hava sagt, at Bjørn var tann næmingurin av øllum, hon hevði frálært, sum hevði tað skilvísastu søgufatanina. Vestmenningar siga, at stundum fekk Mia ikki døgverðapottin

bókmentunum. Søgurnar eru ótaldar um hann, og ein av nógvum er um ta ferðina Bjørn við nýfingnum koyrikorti, við Akseli Dahl-Olsen sum fyrstahonds vitni, í einum samanstoyti við eina trivaliga geldær hevði skamferað bilin hjá pápanum til okennilgheit. Spurnir gingu vestmenningar á Brynjolf fyri at frætta, hvussu illa akfarið var farið, og fyri at fáa hansara niðurstøðu um málið at vita. Han gav seg til endans og segði teimum, at umframt sundursorlaða bilin var sjálv nummarplátan so illa farin, at sjálvt Bibs megnaði ikki at lesa seg fram til, um vrakið var hansara gamli bilur ella ikki.

Mia og Brynjolfur giftust í 1953. Árið eftir fáa tey hin frumborna sonin, ið tey róptu Bjørn. Tey flestu vita um hann at siga, hann er ein av fáum akademikarum í landinum, sum hættir sær at hava eina almenna meining um viðkvom samfelagslig mál. Seks ár seinri fær hann eina systir, Rúnu, sum síðani gjørdist ein tann størsti songfuglurin í landinum. Røddin í sanginum "Á Ferð í Dreymalandi" á legendarisku LP-plátuni hjá Terja og Føstufressum er hennara. Stemman rúmar øllum hinum musiska universinum og kensluspælinum, og ongin hevði kunnað sungið hendan frábæra sangin betri enn Rúna. Hon hevur ikki stungið høvdið so langt fram sum onkur annar, men talentið og potentialið er øgiligt. Hevði rokkið hægstu tindar um ambítiónirnar vóru til júst tað.

Føðingardagsbarnið er landskend sum svimjari, sum havsvimjari. Hon hevur svomið hvønn einasta dag, tað hevur viðrað bara so nøkulunda, síðani 26. februar 1961. Meini at hon segði mær, at eitthvørt órógv í húðini var orsök til, at ein komm-unulækni hevði givið henni ráðini at svimja í sjógv, og hetta var heilivágur við lít. Hon svimur við sama lag, líka iðin, og er í grundini íspinnarin og katalysatorurin til tað landsumfatandi brandið, har annað hvørt menniskja dagliga stoytir seg útav brúgvum, lendingum og seiðabergum. Í frálíku dokumentar-kykmyndini, sum hin evnaríki ommusonurin Heiðrikur gevur snikkað til um ommuna og svimjingina, er hon forævigað sum slóðari á hesum øki.

Nú kundi man hugsað at

ein einsamallur havsvimjari í meiri enn hálva öld, var so individualiseraður, at hann ikki skoytti øðrum ein tanka. Mia hugsar øðrvísi. Hon var við til at stovna Vestmanna Svímjifelag miðskeiðis í seksti-árunum í hinari øldini, og stóð fyri og skipaði svímjingina hjá vestmannabørnum um kvøldarnar í samfull fýrati ár. Tá børnini meiri ella minni vóru komin undan, vendi Mia aftur til arbeiðsmarknaðin. Í seinru helvt av sjeitiárunum fór hon til verka á Vestmanna Fiskavirki, og har var hon haðartil bygðarinnar virki, sum so mangt annað kringlandið alt, bráðsteðgaði av stóru búskaparkreppuni fyrst í nítiárunum. Samstundis hevur hon verið sera virkin í felagslívinum í Vestmanna og lutikið í ymsum skeiðsvirksemi og felagstiltøkum, tá høvi hevur verið til tað.

Hennara innara megi er dyggari enn hjá teimum flestu, men ivaleyst er viljin, treiskni og hugurin til dagligu havsvímjingina eisini ein orsök til, at visti tú hana í hvussu er at vera heilt væl yngri enn hagtíðini siga tær. Umframt havfrúgalívið gongur hon iðin langar túrar í natúruni, sum geva henni ein væl yngri motorikk enn hjá teimum flestu, ið røkka 90-ára hvarvinum.

Fjølkskylda hennara sigur, at Maria Hummeland á Heygum heldur sín 90 ára føðingardag í nýggja missi-ónshúsinum í Vestmanna leygardagin hin 9. august. Tey sum ynskja at heilsa uppá Mariu á 90 ára føðingardeggi hennara eru vælkomín at hitta hana í nýggja missi-ónshúsinum ímillum kl. 16:00 – 20:00.

Sjálvur fari eg við hesum fáu og fátæku orðum at ynskja Miu hjartaliga til lukku við teimum níti árunum, og hóast sólin er komin nakað vesturum á himmalloftinum, ein dyggan gerandisdag í tíðini fram eftir, í sama tempo og vigóri sjálvandi. Tað hevur verið ein framhjárættur at kent tygum øll hesi árinu, tað flógva lyndið, opna sinnið og breiði favnurin, sum rúmaði øllum sum komu um tínar ræsur, hava verið mongum til fyrimunar og ugga.

tórbjørn jacobsen